

16. A Nyugat első nemzedékének néhány kiemelt alkotója

Szerző dezs

Tóth Árpád, a magány lírikusa

A Nyugat egyik
ösztönös tehetsége;
szegénység és betegség,
gyengeség meghatározó; rövid
életű
(1886-1928), de végig magas színvonalon alkot
(főleg ’13-tól: Hajnali szerenád
kötet); inkább 19. századi a
stílusa, mint ténylegesen modern
Debrecenben
nevelkedik, kicsapongó, de sokoldalú,
képzőművész polgár
apjánál
Pesten
bölcészkar, de nem tesz tanári
vizsgát (bizonytalan)
betegség:
tüdőbaj (gyenge, nem munkabíró)
kapcsolat:
Lichtmann Anna (háb. alatt
összeházasodtak)
háború
hatása:
fél, szót emel ellene, de nem
elkötelezett
munka: Est
Lapoknál van állása
élete
vége:
'20-as évek közepén
lakást kap a Várban: jó levegő,
kultúrközeg, de nagyon
gyenge; utolsó kötetét még
megszerkeszti ('28: Lélektől lélekig),
a kiadást már
nem éri meg

verstípusok:

önportré (Meddő
órán,
Lélektől lélekig)

ars poétika (Rímes, furcsa
játék, Jó
éjszakát!)

forradalmi versek (Új Isten,
Március)

szerelmi versek (Esti
sugárkoszorú)

nem kategorizálható:
Elégia
egy rekettyebokorhoz

egyenletes,
magas színvonal

három
dekadens vers:

Meddő
órán (1908): panaszos magányvers;
illúziótlan önjellemzés,
magány, csüggedtség,
passzivitás, rossz léthelyzet,
önmarcangolás („Vézna,
szánalmas figura, én. Én.
én.”)

Lélektől
lélekig (1923): utolsó kötet
címadó verse; nem saját, hanem
globális,
egyetemes, társadalmi magány
sok
dekoratív elem, kép, minimalista
verselés, végén hiányos
mondatok
indítás:
életkép (ablaknál a csillagokat
nézi), majd meghallja a csillagsugár
üzenetét
ebbe
akozmikus képbe, a végtelen űrbe helyezi bele a
magányt
érzékletes,
hideg hangulatú jelzők, az ég a földi
léttel való rokonítása, a
csillagok
megszemélyesítése
(„térbe szétszórt milljom
árvaság”)
két
záró szakasz: a csillagvilágot az
itteni elidegenedésre vonatkoztatja, az
emberek közt is „jeges űr lakik”., de
talán eljut az üzenete
„lélektől lélekig”.

Jó
éjszakát! (1924): utolsó
kötet végén van,
búcsúzás: elalvás előtti
rezignáció,
de az egész élettel számol el
fáradt,
lelassult környezet (a költőt
körülvő tárgyak)
menekülne
az alvásba a mindennapi robot elől
(felszólítás:
„pihenjünk”.,
„aludjunk”.,
hasonlat: vízbe dobott kő, botjára
rámaszkodó pásztor)
költői
lét értelmetlensége: „balga
fényűzés” „friss
tülekedés” helyett; rímekkel

is
erősíti ezt
lezárás:
szaggatott verselés, irónia, lemondás,
érzelmi megnyugvás